

PERIOPERAČNÍ BLOKÁDA SYMPATIKU

Březina A., Říha H., Hess L.

IKEM – Praha
2011

ÚVOD

- Zajištění oběhové stability je jedním ze základních předpokladů úspěšné operace a časné pooperační péče, který má vliv na výskyt časných i pozdních kardiálních komplikací po operaci.
- Omezení aktivace sympatiku perioperačním stresem patří k základním anesteziologickým postupům.
- Je známo, že ani dostatečná hloubka anestezie není schopna zcela potlačit aktivitu sympatiku.
- Proto je vhodné, doplnit balancovanou anestezii farmaky, která jsou schopna aktivitu sympatiku spolehlivě kontrolovat .

MOŽNOSTI BLOKÁDY SYMPATIKU

- **Beta-blokátory.** Zajišťují oběhovou stabilitu a snižují výskyt časných i pozdních kardiálních komplikací pouze u vybraných skupin nemocných, u jiných skupin může jejich podání způsobit i závažné komplikace. Názory na jejich použití v perioperačním období nejsou jednotné a jsou předmětem dalšího zkoumání.
- **Lokální anestetika** při vysoké hrudní epidurální anestezii spolehlivě blokují aktivitu sympatiku v oblasti nn. cardiací, její provedení a možnost výskytu závažných komplikací diskvalifikuje tuto metodu na omezený počet pracovišť.
- **Alfa₂-agonisté.** Jejich farmakologické vlastnosti podporují účinky anestetik a jejich podání v průběhu anestezie dovoluje snížení dávek použitých anestetik.

ALFA₂ - AGONISTÉ

FUNKCE ALFA₂ RECEPTORŮ

Lokalizace	Účinek	Klinický efekt
Cévní stěna	vazokonstrikce	vazokonstrikční
Terminální zakončení sympatických nervů	brzdí uvolňování noradrenalinu	vazodilatační
CNS	60-80% redukce hladiny aktivity sympatiku a uvolňování katecholaminů augumentace kardiální aktivity vagu	sedativní/hypnotický (NREM fáze spánku) anxiolytický sympatolytický bradykardický
Mícha	ovlivnění vedení bolesti	analgetický

SLEDOVANÝ SOUBOR

Sledovaný soubor 1028 nemocných

Výkon	EF	Clonidin		Celkem
		Clonidin -	Clonidin +	
ICHS	≥ 40 %	155	427	582
	< 40 %	35	67	102
	celkem	190	494	684
RCHS	≥ 40 %	91	202	293
	< 40 %	22	29	51
	celkem	113	231	344

Dávka clonidinu 3-4 ug/kg v krátké infuzi po úvodu do anestezie.

SLOŽENÍ SOUBORU

Složení sledovaného souboru podle pohlaví

ICHHS	EF	Pohlaví		Celkem
		Muži	Ženy	
Clonidin -	≥ 40 %	117	38	155
	< 40 %	28	7	35
	celkem	145	45	190
Clonidin +	≥ 40 %	340	87	427
	< 40 %	52	15	67
	celkem	392	102	494

SLOŽENÍ SOUBORU

Složení sledovaného souboru podle pohlaví

RCHS	EF	Pohlaví		Celkem
		Muži	Ženy	
Clonidin -	≥ 40 %	49	42	91
	< 40 %	16	6	22
	celkem	65	48	113
Clonidin +	≥ 40 %	112	90	202
	< 40 %	21	8	29
	celkem	133	98	231

Nemocní v souborech se nelišili věkem, BSA ani BMI. Rovněž rozdíly v délce trvání mimotělního oběhu a době ischemie myokardu (naložení svorky) nebyly v žádné ze sledovaných skupin statisticky významné.

VÝSLEDKY

Souhrn výsledků získaných v peroperačním období u nemocných s ICHS a RCHS

	ICHS				RCHS			
	CI ⁺	Statistická významnost			CI ⁺	Statistická významnost		
		Celkem	≥ 40%	< 40%		Celkem	≥ 40%	< 40%
NOR - počet podání	↔	n.s.	n.s.	n.s.	↑	n.s.	n.s.	n.s.
Inzulin - počty podání	↑	*	*	n.s.	↑	n.s.	n.s.	n.s.
NOR - dávka	↓	n.s.	n.s.	n.s.	↑	*	*	n.s.
CVP	↑	*	*	n.s.	↔	n.s.	n.s.	n.s.
Laktát	↓	n.s.	n.s.	*	↓	n.s.	n.s.	n.s.
Glykémie	↔	n.s.	n.s.	n.s.	↔	n.s.	n.s.	n.s.
CI	↑	n.s.	n.s.	n.s.	↔	n.s.	n.s.	n.s.

VÝSLEDKY

Souhrn výsledků získaných první pooperační den u nemocných s ICHS a RCHS

	ICHS				RCHS			
	CI+	Statistická významnost			CI+	Statistická významnost		
		Celkem	≥ 40%	< 40%		Celkem	≥ 40%	< 40%
NOR – počty podání	↓	n.s.	n.s.	n.s.	↑	**	**	n.s.
Inzulin – počty podání	↑	n.s.	n.s.	n.s.	↑	n.s.	n.s.	n.s.
NOR - dávka	↑	n.s.	n.s.	n.s.	↓	**	n.s.	n.s.
CVP	↓	n.s.	n.s.	n.s.	↓	n.s.	*	n.s.
Laktát	↓	**	n.s.	*	↓	n.s.	n.s.	n.s.
Glykémie	↔	n.s.	n.s.	n.s.	↔	n.s.	n.s.	n.s.
GF	↑	n.s.	n.s.	n.s.	↔	n.s.	n.s.	n.s.
Bilirubin	↓	**	*	n.s.	↓	n.s.	n.s.	n.s.

VÝSLEDKY

Souhrn výsledků získaných první pooperační den u nemocných s ICHS a RCHS

	ICHS				RCHS			
	CI ⁺	Statistická významnost			CI ⁺	Statistická významnost		
		Celkem	≥ 40%	< 40%		Celkem	≥ 40%	< 40%
ALT	↓	n.s.	n.s.	n.s.	↑	n.s.	n.s.	n.s.
Quick	↔	n.s.	n.s.	n.s.	↔	n.s.	n.s.	n.s.
SvO₂	↑	n.s.	n.s.	n.s.	↑	**	**	n.s.
CI	↑	n.s.	n.s.	n.s.	↑	n.s.	**	n.s.
PVRI	↔	n.s.	n.s.	n.s.	↓	n.s.	n.s.	n.s.
SVRI	↔	n.s.	n.s.	n.s.	↔	n.s.	n.s.	n.s.

VÝSLEDKY

Průměrná pooperační doba pobytu nemocných na resuscitačním oddělení

ICHS	EF	Délka pobytu na RES			RCHS	EF	Délka pobytu na RES		
Clonidin -	≥ 40 %	46,2 ± 72,2			Clonidin -	≥ 40 %	79,2 ± 118,0		
	< 40 %	68,9 ± 106,4				< 40 %	59,6 ± 42,5		
	celkem	50,6 ± 80,1				celkem	75,1 ± 107,0		
Clonidin +	≥ 40 %	39,6 ± 75,6			Clonidin +	≥ 40 %	57,9 ± 85,6		
	< 40 %	50,2 ± 36,5				< 40 %	84,6 ± 130,9		
	celkem	41,0 ± 71,5				celkem	61,2 ± 92,7		
		Σ	≥ 40%	<40%			Σ	≥ 40%	<40%
Statistická významnost		n.s.	n.s.	n.s.	Statistická významnost		n.s.	n.s.	n.s.

VÝSLEDKY

Souhrn výsledků morbidity a mortality u nemocných s ICHS a RCHS

	ICHS				RCHS			
	CI ⁺	Statistická významnost			CI ⁺	Statistická významnost		
		Celkem	≥40%	<40%		Celkem	≥40%	< 40%
Morbidita skutečná	↓	n.s.	n.s.	n.s.	↓	n.s.	*	n.s.
Mortalita skutečná	↓	**	n.s.	*	↓	****	****	n.s.
Morbidita predikovaná	↓	n.s.	n.s.	**	↓	n.s.	*	**
Mortalita predikovaná	↓	n.s.	n.s.	**	↓	n.s.	*	n.s.

PERSPEKTIVY

- Použití novějších zástupců centrálních α_2 -agonistů s kratší dobou účinku a vyšší selektivitou k α_2 -receptorům rozšiřuje možnosti jejich využití.
- Naše zkušenosti s aplikací dexmedetomidinu (Precedex) u kardiochirurgických nemocných ukázaly na nižší koncentrace uvolněných kardiospecifických markerů v časném pooperačním období.

Říha H., a spol., *Physiol.Res.*, podáno do tisku

- Použili jsme kombinaci ketamin–medetomidin v experimentu za podmínek hemoragického šoku a zjistili zlepšení hemodynamické stability u pokusných zvířat.

Březina A., a spol., *Physiol Res.* 2010;59:703-10

- V literatuře byly popsány kazuistiky monoanestezie dexmedetomidinem ve vyšších dávkách.

Ramsay MA., *Anesthesiology*, 2006;101:787-90

ZÁVĚR

- Použití alfa₂-agonistů jako součást balancované anestezie nemá významnější nepříznivý vliv na hemodynamiku nemocných.
- Účinek je prokazatelný v perioperačním i časném pooperačním období.
- Příznivý vliv těchto se látek se projevuje zkrácením doby pobytu na ICU a především statisticky významným snížením morbidity i mortality u kardiochirurgických pacientů.
- Vzhledem k získaným údajům lze očekávat pozitivní účinek i u nekardiochirurgických nemocných.
- Synergický účinek s anestetiky navíc dovoluje snížit celkové dávky použitých anestetik, snížit toxicitu a zlepšit říditelnost anestezie a zkrátit dobu zotavení z anestezie.
- Za povšimnutí stojí kazuistiky, při nichž byl použit dexmedetomidin jako monoanestetikum.

